

Конституційна природа закону про Державний бюджет України

Автор: Худик А. М.

Організація: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Видання: Конституціоналіст · 2011

Дата публікації: 2021-01-25

Постійна адреса: <https://constitutionalist.com.ua/konstytutsijna-pryroda-zakonu-pro-derzhavnyj-biudzheth-ukrainy/>

Відомості про автора

Худик А. М.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Анотація

Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 597. Правознавство. 95

УДК 347.74

© 2011 р. А.М. Худик Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці У рамках даного дослідження автор намагається встановити конституційні вимоги до закону про Державний бюджет України, з'ясувати причини конституціоналізації бюджетних правовідносин. Досліджуючи зміст окремих правових позицій Конституційного Суду України, автор розкриває конституційну природу закону про Державний бюджет України.

Детальна увага приділяється конституційним вимогам до закону про Державний бюджет України. Автор пропонує доповнити Конституцію України новими положеннями, які б чітко визначали предмет та зміст закону про Державний бюджет України.

Ключові слова: предмет та зміст закону про Державний бюджет України; правові позиції Конституційно-

го Суду України; пільги, компенсації і гарантії; видатки державного бюджету на загальносуспільні потреби.

Постановка проблеми. У процесі здійснення правової реформи соціально-економічні перетворення повинні одержувати адекватне закріплення в законодавстві, що має об'єктивні передумови з погляду самих закономірностей становлення нового конституційного ладу, ринкової економіки, де свобода і власність, як елементи громадянського суспільства, існують і проявляють себе в нормативно-правовій єдності [26, с. 330]. У період переходу суспільства та правового регулювання суспільних відносин від субстанціонально одного стану до якісно іншого його змісту, що має місце у всіх постсоціалістичних країнах [28, с. 709], вирішального значення

набуває конституційне регулювання фінансових правовідносин, яке зумовлене роллю публічних фінансів у формуванні та реалізації соціально-економічної політики держави. Найважливішим елементом економічної системи є розподіл суспільного продукту [30, с.

334]. Як наслідок, однією із істотних особливостей правового регулювання публічних фінансів є залежність практично всіх основних джерел фінансового права від закону про державний бюджет на поточний фінансовий рік [23, с. 52-53].

Козирін А.Н. стверджує, що дослідження бюджетного права "припускає докладний аналіз конституційного законодавства. Конституція, будучи основною ланкою в системі джерел права, закріплює найважливіші начала функціонування фінансово-кредитної системи країни і встановлює базові принципи бюджетного ... регулювання". На його думку, "не існує бюджету у власному розумінні слова в тих країнах, де немає конституційного правління" [24].

Бондар Н.С. відзначає, що конституційна практика сучасних демократичних держав свідчить, що “найбільш ефективні форми взаємодії економіки і права стають можливими в умовах активного включення економічних, у тому числі бюджетно-фінансових, відносин у сферу конституційного регулювання” [21, с. 47]. За своєю суттю бюджет – це єдиний фінансовий інститут, який найбільш детально урегульований на конституційному рівні.

Агеев О.Г. наголошує на позитивному впливі конституції на регулювання бюджетних правовідносин. На його думку, “на базі конституційних норм почав складатися більш досконалий інститут цих відносин. Багато норм права, що визначають порядок здійснення бюджетних відносин, стали відносити ся до числа конституційних за своїм характером. У цілому конституційні норми почали складати основу, базу регулювання бюджетних відносин...” [20, с. 25].

Усе вищевикладене зумовлює актуальність дослідження особливостей реалізації конституційних норм у бюджетному праві, встановлення конституційних вимог до змісту закону про Державний бюджет України. Ступінь наукової розробки. Окремі аспекти досліджуваної теми знайшли своє відображення у наукових працях Поля Марі Годме, Амеллера М., Агеева О.Г., Бондаря Н.С., Карасевої М.В., Емел'янова А.С., Козиріна А.Н., Крохіної Ю.А, Пацурківського П.С., Чірка В.Є. та деяких ін.

Мета статті дослідити конституційну природу закону про Державний бюджет України; встановити конституційні вимоги до закону про Державний бюджет України; з'ясувати причини конституціоналізації бюджетних правовідносин.

Виклад основного матеріалу. Конститу-

ція України (далі – КУ), закріплюючи деякі правові основи бюджетної системи України [1], не визначає, водночас, правову природу Державного бюджету України та закону про Державний бюджет України. На цьому аспекті зосереджує увагу лише Конституційний Суд України (далі –

96 Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 597. Правознавство. КСУ), висловлюючи свої правові позиції при конституційно-правовому аналізі проблем, що виникають в рамках бюджетних правовідносин. Так, за період своєї діяльності (станом на 1 грудня 2011 р.) КСУ прийняв 13 рішень [2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14], що стосуються питань формування і використання централізованих публічно-правових фондів коштів. При цьому у більшості з них предметом конституційно-правового дослідження ставали питання, пов'язані з природою Державного бюджету України і закону про Державний бюджет України. Сформульовані в даних рішеннях правові позиції мають принципово важливе значення для

послідовної конституціоналізації фінансово-бюджетного законодавства [21, с. 122], здійснюють великий вплив на вдосконалення бюджетного законодавства. Так, у Рішенні № 6 -рп/99 від 24 червня 1999 року у справі про фінансування судів КСУ відзначив, що “ видатки Державного бюджету України на утримання судової влади захищені безпосередньо Конституцією України і не можуть бути скорочені органами законодавчої або виконавчої влади нижче того рівня, який забезпечує можливість повного і незалежного здійснення правосуддя згідно із законом” [12].

У Рішенні № 5-рп/2002 від 20 березня 2002 року у справі щодо пільг, компенсацій і гарантій КСУ відзначив, що, “оскільки для значної кількості громадян України пільги, компенсації та гарантії, право на які передбачене чинним законодавством, є додатком до основних джерел існування, необхідною складовою конституційного права на забезпечення життєвого рівня (стаття 48 Конституції України), який принаймні не може бути нижчим від прожиткового мінімуму, встановленого законом (частина третя статті 46 Конституції України), то звуження змісту й обсягу цього права шляхом прийняття нових законів або внесення змін до чинних законів за статтею 22 Конституції України не допускається. Зупинення його дії можливе за умови введення відпо-

відно до пункту 31 частини першої статті 85 та пункту 19 статті 92 Конституції України надзвичайного стану (стаття 64 Конституції України)”. Також у даному Рішенні КСУ відзначив, що відповідно до ст.ст. 95, 96 КУ предметом правового регулювання закону про Державний бюджет України є встановлення доходів і видатків на загальносуспільні потреби. “Закон про Державний бюджет України є правовим актом, зміст якого... чітко зумовлений поняттям бюджету як плану формування та використання фінансових ресурсів для

забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду. Такий закон з а-

тверджує повноваження органів державної влади здійснювати виконання Державного бюджету України протягом бюджетного періоду” [10]. У Рішенні № 20-рп/2004 від 1 грудня 2004 року у справі про зупинення дії або обмеження пільг, компенсацій і гарантій КСУ відзначив, що “застосування пільг, компенсацій та гарантій для певних категорій громадян... потребує фінансування за рахунок коштів Державного бюджету України, його обсяги не можуть визначатися будь-яким іншим законом, крім закону про Державний бюджет України” [7].

Однак, найбільш обґрунтований аналіз природи Державного бюджету України і закону про Державний бюджет України був даний КСУ у Рішенні № 6 -рп/2007 від 9 липня 2007 року у справі про соціальні гарантії громадян [11]. У рішенні по даній справі КСУ встановив, що предмет закону про Державний бюджет України чітко визначений у КУ та Бюджетному кодексі України (далі – БКУ). Зокрема згідно КУ (ст.ст. 85, 91, 92, 95, 96, 97, 98) та БКУ (ст.ст. 2,

13) “закон про Державний бюджет України як

правовий акт чітко зумовлений поняттям бюджету як плану формування та використання фінансових ресурсів, має особливий предмет регулювання, відмінний від інших законів України – він стосується виключно встановлення доходів та видатків держави на загальносуспільні потреби, зокрема і видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення, тому цим законом не можуть вноситися зміни, зупинятися дія чинних законів України, а також установлюватися інше (додаткове) правове регулювання відносин, що є предметом інших законів України”. “Метою і особливістю закону про Державний бюджет України є забезпечення належних умов для реалізації положень інших законів України, які передбачають фінансові зобов’язання

держави перед громадянами...” [11]. На підставі вищевикладеного КСУ “дійшов висновку, що зупинення законом про Державний бюджет України дії інших законів України щодо надання пільг, компенсацій і гарантій, внесення змін до інших законів України, встановлення іншого (додаткового) правового регулювання відносин, ніж передбачено законами України, не відповідає статтям 1, 3, частині другій статті 6, частині другій статті 8, частині другій статті 19, статтям 21, 22, пункту 1 частини другої статті 92,

А.М. Худик Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 597. Правознавство. 97 частинам першій, другій, третій статті 95 Конституції України”. Верховна Рада України не повноважна при прийнятті закону про Державний бюджет України включати до нього положення про внесення змін до чинних законів України, зупиняти дію окремих законів України та/або будь-яким чином змінювати визначене іншими законами України правове регулювання суспільних відносин [11].

У подальшому КСУ дещо уточнив сформувану в Рішенні № 6 -рп/2007 від 9 липня 2007 року правову позицію, відзначивши, що “Конституція України не визначає окремої процедури розгляду, ухвалення і набрання чинності законом про Держбюджет”, не надає йому “вищої юридичної сили стосовно інших законів”, але встановлює “деякі особливості для його змісту...” [2].

У цьому ж Рішенні КСУ відзначив, що “з актом про Держбюджет не можна вносити зміни до інших законів, зупиняти їх дію чи скасовувати їх, оскільки з об’єктивних причин це створює протиріччя у законодавстві, і, як наслідок, – скасування й обмеження прав і свобод людини і громадянина” [2].

У Рішенні № 26 -рп/2008 від 27 листопада 2008 року КСУ відзначив, що відповідно до ст.ст. 1, 3 КУ та принципів бюджетної системи (ст. 7 БКУ) “державна не може довільно відмовлятися від взятих на себе фінансових зобов’язань, передбачених законами, іншими нормативно правовими актами, а повинна діяти ефективно і відповідально в межах чинного бюджетного законодавства”. За змістом ч. 2 ст. 95 КУ, якою встановлюється, що виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків, можна зробити висновок, що вони “не можуть визначатися іншими нормативно-правовими актами.... Визначення відповідних бюджетних видатків у законі про

Державний бюджет України не може призводити до обмеження загальносуспільних потреб, порушення прав людини і громадянина, встановлених Конституцією України...” [14]. У плані з’ясування сутності юридичної природи Державного бюджету України та закону про Державний бюджет України варто погодитися з основними висновками КСУ по даних справах. При цьому, на нашу думку, обґрунтування особливого характеру закону про Державний бюджет України в правовій системі України, з одного боку, є не зовсім переконливим, підтверджене реальною конституційною основою, а з другого боку, недостатнє для формування правової позиції щодо недопустимості зміни регулювання ним суспільних відносин, що є предметом інших законів України [21, с. 125].

Перелічені КСУ у Рішенні 10-рп/2008 від 22 травня 2008 року у справі щодо предмета та змісту закону про Державний бюджет України конституційні характеристики закону про Державний бюджет України у своїй основі відносяться до процедурно-процесуальних особливостей розробки і прийняття такого закону і не складають у своїй сукупності цілісного уявлення, яке б дозволило обґрунтувати його якості, унікальність, виходячи з яких, можна було б визначити його особливе місце в правовій системі держави.

Фактично КУ вказує не на особливе місце чи юридичну силу закону про Державний бюджет України, а на конституційну значимість предмета його правового регулювання, який визначає необхідність вставлення на конституційному рівні гарантій своєчасності, реальності і обґрунтованості фінансово-бюджетних рішень [21, с. 125].

Процедурні особливості порядку прийняття закону про Державний бюджет України справді можуть розглядатися як такі, що не дозволяють включення в нього норм, що є предметом інших законів України. При цьому процедурні особливості розроблення, затвердження та виконання закону про Державний бюджет України не є єдиною причиною такого обмеження. На нашу думку, внесення “небюджетних” норм у текст закону про Державний бюджет України перш за все належить розглядати як спотворення волі законодавця, що особливо яскраво проявляється при затвердженні закону про Державний бюджет України в цілому, а не по статтях. У такій ситуації голосування проти небюджетних норм означає автоматичне голосування проти Державного бюджету

України, і уже з цієї причини внесення норм “небюджетного” галузевого законодавства в закон про Державний бюджет України перешкоджає досягненню соціального компромісу та може розглядатися таким, що суперечить ч. 1 ст. 5, п.п. 3 і 4 ст.

85, ст. 91 КУ [21, с. 125-126]. Амеллер М. відзначає, що “широко розповсюджена думка про те, що бюджет є єдиним фінансовим законопроектом, який приймається щорічно, [і] ніколи не використовується для того, щоб провести через парламент такі положення, які, по суті, не мають нічого спільного з державними доходами і витратами. Подібне прив’язування тих або інших положень до фінансового законопроекту зазвичай забороняється, однак іноді воно є зручним способом вирішення того чи іншого питання, яке, будучи висунуто самос-

98 Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 597. Правознавство. тісно, мало б значно менше шансів одержати позитивне вирішення” [27, с. 374]. Поль Марі Годме стверджує, що “для того щоб річний закон про фінанси [закон про державний бюджет] був прийнятий досить швидко, необхідно забезпечити стійкість його змісту, а також не допускати внесення в нього положень, безпосередньо пов’язаних з даним законом” [29, с. 217].

Крохіна Ю.А. стверджує, що закон про бюджет демонструє волю законодавця лише щодо акумулювання, розподілу та використання державних грошових коштів [31]. Водночас необхідно відзначити, що КУ не містить достатньо чіткого нормативного матеріалу, який би в системі дав можливість закріпити за законом про Державний бюджет України лише встановлення доходів і видатків, і встановити недопустимість включення в нього норм, що є предметом інших законів України. Ст. 95 КУ, згідно з якою виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і ціліове їх спрямування, на яку в основному посилається КСУ у своїх рішеннях, не дає цілісного уявлення про предмет цього закону. А лише мі-

стить вимогу щодо обов’язковості включення всіх видатків до закону про Державний бюджет України (закріплює принцип повноти Державного бюджету України [15, ст. 7 п. 4]) і не більше. КСУ в своїх рішеннях (у

мотивувальній частині) в основному обмежується обґрунтуванням недопустимості скасування або звуження змісту та обсягу існуючих прав та свобод людини і громадянина. Мотивуючи неконституційність положень закону про Державний бюджет України, КСУ посилається на положення ст. 22 КУ, в якій наголошується на недопустимості звуження змісту і обсягу існуючих прав і свобод при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних [18]. При цьому у Рішенні № 6 -рп/2007 (та в деяких інших) КСУ (без достатнього обґрунтування)

стверджує, що законом про Державний бюджет України “не можуть вноситися зміни, зупинятися дія чинних законів України, а також встановлюватися інше (додаткове) правове регулювання відносин, що є предметом інших законів України” [11] навіть у тому випадку коли мова не йде про права та свободи людини і громадянина. Отже, на нашу думку, КСУ у Рішенні № 6рп/2007 (та в деяких інших) не встановив достатніх правових підстав (з погляду змісту КУ) для визнання неконституційними положень закону про Державний бюджет України на відповідний рік, якими вносяться зміни до нормативноправових актів, які не стосуються прав та свобод людини і громадянина.

Суддя КСУ Шишкіна В.І. стверджує, що в Рішенні КСУ № 6 -рп/2007 “при розгляді питань щодо конституційності окремих положень закону про Держбюджет Конституційний Суд України закладає висхідний принцип – рівень соціальної забезпеченості, який раніше був установлений для громадян України, не може бути обмеженим. Саме тому в Рішенні № 6 -рп/2007 Конституційний Суд України зробив особливий наголос на положеннях Основного Закону держави, що стосуються гарантій соціальних прав людини, які в Україні визнано найвищою соціальною цінністю суспільства”. У цьому контексті “посилання на особливий статус закону про Держбюджет мало допоміжне, а не основне значення.

Головна теза Рішення № 6 -рп/2007 полягає в тому, що законом про Держбюджет не може бути зупинено дію законів, внесено до них зміни чи доповнення, змінено регулювання правових відносин за умов, що цими діями скасовується або звужується зміст та обсяг існуючих прав і свобод людини”. Якщо ж “указані положення закону про Держбюджет не скасовують і не звужують прав і свобод людини і громадянина, то із Рішення № 6 -рп/2007 не можна зробити висновок про беззастережні підстави для визнання таких положень неконституційними” [19].

У 2008 р. у зв'язку з прийняттям Закону України “Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” [16] (зважаючи на назву даного закону) постало питання про допустимість об'єднання в рамках одного нормативноправового акта, з одного боку, Державного бюджету України, який за своєю суттю є планом формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду [15, ст. 1], а з іншого –

собою юридичною природою, характеристиками, призначенням тощо. З цього приводу висловився суддя КСУ Ткачук П.М. Він відзначив, що закон про Державний бюджет України регулює відносини у сфері формування та використання фінансових ресурсів, затверджує повноваження органів державної влади здійснювати виконання бюджету. За своєю суттю він є спеціальним законом, оскільки регламентує

А.М. Худик Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 597. Правознавство. 99 специфічну сферу суспільних відносин. Виключно ним визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, їх розмір і цільове спрямування. Дія закону про Державний бюджет України обмежена календарним роком [18].

На думку М.В. Карасевої, бюджетні відносини “нестабільні за своєю природою. Вони існують, головне, у рамках правових актів про бюджет, які діють протягом фінансового року. Отже, бюджетно-правові норми як частина фінансово-правових періодично набувають сили із прийняттям відповідного закону про бюджет і втрачають свою силу із закінченням фінансового року” [22, с. 36]. Суддя КСУ Маркуш М.А. стверджує, що закон про Державний бюджет України приймається щороку, тобто діє не на постійній, а на тимчасовій основі, і після закінчення визначеного в ньому періоду (терміну), на який його було прийнято, втрачає чинність [17]. А оскільки втрачають чинність положення Державного бюджету України, то повинні втрачати чинність і

положення, якими вносяться зміни до інших нормативно-правових актів. У зв'язку з цим КСУ відзначив, що в разі виникнення "необхідності зупинення дії законів, внесення до них змін і доповнень, визнання їх нечинними мають використовуватися окремі закони" [2].

Висновки. Вищевикладене дає достатні під-

стави для висновку про те, що при розробленні нової редакції Конституції України варто особливу увагу звернути на визначення юридичної природи Державного бюджету України і закону про Державний бюджет України. Координуючим нормативним матеріалом при цьому, на нашу думку, може стати зарубіжний конституційний досвід. Зокрема норма Основного Закону ФРН, відповідно з якою "закон про бюджет повинен містити лише положення, що стосуються доходів і видатків Федерації і тривалості його застосування" [25, ст.110 п.4], чи норма Конституції Туреччини, за якою "жодне положення, крім того, що має безпосереднє відношення до бюджету, не повинно бути внесені до закону про бюджет" [25, ст.161].

Список літератури

1. Конституція України (зі змінами і

доп.). – К.: Атіка, 2006. – 64 с.

2. Рішення КСУ № 10 -рп/2008 від 22 травня

2008 р. // Офіційний вісник України від 06.06.2008 – 2008 р., № 38.

3. Рішення КСУ № 11 -рп/2009 від 20 травня

2009 р. // Офіційний вісник України від 09.06.2009 – 2009 р., № 40.

4. Рішення КСУ № 12 -рп/2001 від 3 жовтня

2001 р. // Офіційний вісник України від 26.10.2001 р., № 41.

5. Рішення КСУ № 13 -рп/2010 від 11 травня

2010 р. // Офіційний вісник України від 28.05.2010 – 2010 р., № 37.

6. Рішення КСУ № 1 -рп/2009 від 13 січня

2009 р. // Вісник Конституційного суду України – 2009 р., № 1.

7. Рішення КСУ № 20 -рп/2004 від 1 грудня

2004 р. // Офіційний вісник України від 31.12.2004 – 2004 р., № 50.

8. Рішення КСУ № 4 -рп/2007 від 18 червня

2007 р. // Вісник Конституційного Суду України – 2007 р., № 4.

9. Рішення КСУ № 5-рп/2001 від 17 травня

2001 р. // Офіційний вісник України від 08.06.2001 – 2001 р., № 21

10. Рішення КСУ № 5-рп/2002 від 20 березня

2002 р. // Вісник Конституційного суду України – 2002 р., № 2.

11. Рішення КСУ № 6 -рп/2007 від 9 липня

2007 р. // Офіційний вісник України від 31.12.2004 р., № 50.

12. Рішення КСУ № 6 -рп/99 від 24 червня

1999 р. // Офіційний вісник України від 30.07.1999 – 1999 р., № 28.

13. Рішення КСУ № 7-рп/2004 від 17 березня

2004 р. // Урядовий кур'єр від 21.04.2004 – № 75.

14. Рішення КСУ № 26 -рп/2008 від 27 листопада

листопада 2008 р. // Вісник Конституційного суду України – 2009 р., № 1.

15. Бюджетний кодекс України № 2456 -VI

від 8 липня 2010 року // Відомості Верховної Ради України від 24.12.2010.

16. Закон України “Про Державний бюджет

України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” № 107-VI від 28.12.2007 р. // Голос України від 04.01.2008 – № 1.

17. Окрема думка судді КСУ Маркуш М.А.

стосовно Рішення КСУ № 1 -рп/2009 від 13 січня 2009 р. // Вісник Конституційного суду України – 2009 р., № 1.

18. Окрема думка судді КСУ Ткачука П.М.

стосовно Рішення КСУ № 10 -рп/2008 від 22 травня 2008 р. // Офіційний вісник України від 06.06.2008 – 2008 р., № 38.

19. Окрема думка судді КСУ Шишкіна В.І.

стосовно Рішення КСУ № 10 -рп/2008 від 22 травня 2008 р. // Офіційний вісник України від 06.06.2008 – 2008 р., № 38.

20. Агеев О.Г. Конституционно -правовые

основы бюджетных отношений в Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук. М., 2005. – 170 с.

100 Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 597. Правознавство.

21. Бондарь Н.С. Конституционализация

социально-экономического развития российской государственности (в контексте решений Конституционного Суда РФ). – М.: Вектор -Медиа, 2006. – 225с.

22. Бюджетное и налоговое право России

(политический аспект) / Карасева М.В. – М.: Юристъ, 2005. – 173 с.

23. Емельянов А.С. Реализация охранит е-

льной функции финансового права: дис. ... д-ра юрид. наук. М., 2005. – 327 с.

24. Козырин А.Н. Финансовое право и

управление публичными финансами в зарубежных странах. М. 2009.

25. Конституции государств Европы: в 3 т.

Т.1. Под общ. ред. Окунькова Л.А. – М.: Норма, 2001.

26. Местное самоуправление и конститу-

ционное правосудие: конституционализация муниципальной демократии в России. Бондарь Н.С. Норма, 2008. – 591 с.

27. Парламенты. Сравнительное исслед о-

вание структуры и деятельности представительных учреждений 55 стран мира: Новое и пересмотренное издание, подготовленное д-ром М. Амеллером: Перевод с английского / Под ред.: Луковников З.И. – М.: Прогресс, 1967. – 512 с.

28. Пацуркивский П.С. Начала финансово-

го права – основополагающий правовой критерий конкретизации финансового законодательства постсоциалистических государств: теоретико-методологические проблемы / Конкретизация законодательства как технико-юридический прием нормотворческой, интерпретационной, правоприменительной практики: Материалы Международного симпозиума (Геленджик, 27–28 сентября 2007 года) / Нижний Новгород: Нижегородская академия МВД России, 2008. – 1134 с.

29. Поль Мари Годме. Финансовое право.

М.1978.– 429с.

30. Сравнительное конституционное право

/ Редкол.: Ковлер А.И., Чиркин В.Е. (Отв. ред.), Юдин Ю.А. – М.: Манускрипт, 1996. – 730 с.

31. Экспертное заключение Крохиной

Ю.А. по делу о проверке конституционности статьи 135 Федерального закона “О федеральном бюджете на 2002 год” и пункта 34 приложения 17 к этому Федеральному закону, статьи 128 Федерального закона “О федеральном бюджете на 2003 год” и подпункта 34 пункта 1 приложения 20 к этому Федеральному закону в связи с жалобой гражданина А. В. Жмаковского // Архив Конституционного Суда РФ. 2003.

<http://lib.ksrf.ru/zip/075/075992.zip>.

Стаття надійшла до редколегії 31 серпня 2011 року. Рекомендована до опублікування у “Віснику” відповідальним секретарем Р.О. Гаврилюк. А.М. Khudyk Constitutional nature of law on the State budget of Ukraine Summary In this study the author is trying to set the constitutional requirements of the State Budget of Ukraine, find out the reasons constitutionalization budgetary relations. Exploring the meaning of certain legal positions of Constitutional Court of Ukraine, the author reveals the constitutional nature of the State Budget of Ukraine.

Key words: the subject and content of the State Budget of Ukraine, the legal position of the Constitutional Court of Ukraine, benefits, compensation and guarantees, state budget expenditures for general needs. А.Н. Худик Конституционная природа закона о Государственном бюджете Украины Аннотация В рамках данного исследования автор пытается установить конституционные требования к закону о Государственном бюджете Украины, выяснить причины конституционализации бюджетных правоотношений. Исследуя содержание отдельных правовых позиций Конституционного Суда Украины, автор раскрывает конституционную природу закона о Государственном бюджете Украины.

Ключевые слова: предмет и содержание закона о Государственном бюджете Украины; правовые позиции Конституционного Суда Украины; льготы, компенсации и гарантии; расходы государственного бюджета на общественные потребности.

Файли матеріалу

[Оригінальний файл автора](#)